

Климент Охридски
Из живота на Кирил

В град Солун живееше някой благороден и богат човек по име Лъв, който заемаше длъжността помощник на военачалника. Той беше правверен и изпълняваше точно всички божи заповеди, както някога Йов. Като живя със съпругата си, родиха му се седем деца. От тях най-малкото беше седмото, философът Константин, нашият наставник и учител.

Когато майка му го роди, дадоха го на дойка, за да го кърми. Обаче докато се кърмеше, детето не иска да поеме чужда гръд освен майчината си. Това стана по божи промисъл, за да бъде отхранена с чисто мляко добрата младочка от добрия корен.

След това тези добри родители се обрекоха да не се събират. И така като брат и сестра проживяха в Господа 14 години. И те не нарушиха този обет, докато ги раздели смъртта.

Когато бащата щеше да тръгне за Божия съд, майката оплакваше това дете, говорейки: „За нищо не се грижа освен за този единствен младенец – как ще бъде отгледан!“ А той ѝ каза: „Вярвай ми, жено, надея се на Бога, че той ще му даде такъв баща и настойник, който се грижи и за всички християни.“

Това се и сбъдна.

Когато беше на седем години, детето сънува сън и го разказа на баща си и майка си:

– Като събра всичките девиси от нашия град, военачалникът ми рече: „На твоя възраст, която щеш си избери за другарка и помощница!“ Като огледах и разгледах всички, видях една от всички най-красива: лицето ѝ светеше и беше накитена с мъниста от злато и бисер и с всяка украса; нейното име беше София, сиреч премъдрост. Нея избрах.

Като чуа тези думи, неговите родители му казаха: „Сине, пази заповедта на баща си и не отхвърляй съветите на майка си, защото заповедта е светило, а съветите – светлина! Речи на премъдростта: «Ти си моя сестра» – а мъдростта направи твоя сродница! Премъдростта грее по-силно от слънцето. И ако си вземеш нея за съпруга, тя ще те избави от много злини“.

Когато го дадоха на учение, от всички ученици той най-много преуспяваше в книгите чрез бързата си памет, та всички му се чудеха.

Според обичая децата на богатите да играят на лов, един ден излезе на полето с тях, като взе своя сокол. Щом го пусна, по Божии промисъл излезе вятър, грабна го и го отнесе. Поради това детето изпадна в униение и печал, та два дни не яде. Поради човеколюбието си милостивият Бог, като не му позволяваше да привикне на земни наслади, навреме го улови: както в старо време при улов улови Плакида с елен, така и него –

със сокол.

В себе си като се поразмисли върху суетата на този живот, Константин го окая, като каза: „Такъв ли е този живот? Вместо радост иде скръб! От днес ще хвана друг път, който е по-добър от досегашния, и няма да прахосвам дните си в шума на този живот!“

* * *

Когато пристигна в Цариград, предадоха го на учители, за да се учи. И след като изучи граматиката за три месеца, отдаде се на други науки: изучи Омир и геометрията, а при Лъв и Фотий – диалектиката и всички други философски науки; освен тях още риторика и аритметика, астрономия и словесност и всички елински изкуства. И то тъй ги изучи всички, както друг би изучил само един от тези предмети: защото, надпреварвайки се взаимно, бързината се сдружи с прилежанието, с което се постига краят на науките и изкуствата.

Отличавайки се със своята скромност в учението, той беседваше повече с онези, с които беше по-полезно да се разговаря. Странеше от люде, които клонят към буйност, и се стремеше само към едно-единствено нещо: след като бе заменил земното с небесното, да излезе из това тяло и да заживее с Бога.

Като видя обаче какъв човек е той, логотетът му позволи да се разпорежда в дома му и свободно да влиза в царевия дворец. Еднъж той го запита: „Философе, желал бих да узная що е философията.“ А Константин веднага му отговори с бързия си ум: „Да се познаят божите и човешките неща; да се приближи човек до бога, доколкото е възможно, и да се приучи чрез добродетел да стане като онзи, който го е създал по свой образ и подобие.“ И оттогава той още повече го обикна и постоянно го разпитваше за всичко, ако и да беше толкова велик и почтен мъж. А Константин му излагаше философското учение, като изказваше дълбоки мисли с малко думи.

Живеейки в чистота, колкото повече угаждаше Богу, толкова полюбим ставаше на всички. А логотетът, който му отдаваше всякаква достойна почит, му предлагаше много злато, обаче той не приемаше.

А веднъж му рече: „Отколе твоята хубост и мъдрост ме заставят извънредно много да те обичам. Имам кръщелница, която аз извадих от купела: красива, богата и от добър и знатен род. Ако искаш, да ти я дам за съпруга. Сега ще получиш от царя голяма чест и княжеска титла, а очаквай и нещо повече! Наскоро и военачалник ще станеш!“ А философът му отвърна: „Наистина, дарът е голям за онези, които го желаят.

Обаче за мене няма нищо по-хубаво от учението, чрез което, след като си обогатя ума, ще потърся прадядовската си чест и богатство.“

Като чу неговия отговор, логотетът отиде при царица Теодора и ѝ каза: „Този млад философ не обича този живот, но да не го изпуснем за обществена работа. Като го подстрижем за духовник, да му дадем служба: нека бъде библиотекар при патриарха в «Св. София», дано така поне го задържим!“ Така и направиха с него.

След като прекара много малко време с тях, като отиде до Босфора, Константин тайно се скри в един манастир. Дариха го шест месеца и едва го намериха. Понеже не можаха да му наложат тази служба, помолиха го да заеме учителска катедра и да учи туземците и чужденците по философия, обслужван и подпомаган с всичко. И той се съгласи на това...

* * *

След това пък агаряните, наричани сарацини, подигнаха хула срещу божествеността на светата троица, говорейки: „Че как вие, християните, които вярвате в единаго Бога, го превръщате на три, казвайки, че има отец и син, и дух? Ако може да обясните явно, изпратете мъже, които могат да говорят по този въпрос и да ни оборят!“

Тогава философът беше на 24 години. Царят събра съвет и като го повика, рече му: „Философе, чуеш ли какво говорят скверните агаряни против нашата вяра? Понеже си служител и ученик на Света Троица, иди и им се противопостави! Тогава Бог, който е създател на всички неща и който се слави в Троицата – отец и с, и свети дух, – нека те надари с благодат и словесна сила и нека те представи като друг, нов Давид пред Голиата, когото победи с три камъка, и нека те възвърне при нас, като те удостои с царството небесно!“ Като го изслуша, философът отговори: „С радост ще отида за християнската вяра. За мене има ли нещо по-славно на този свят от това – да живея и да умра за Светата Троица?“

Придадоха му в помощ секретаря Георги и ги изпратиха. Като пристигнаха там, те забелязаха страшни и отвратителни неща, извършени от сарацините. Тях бяха извършили сарацините за гавра и присмех на всички, които бяха християни и живееха в онази местност и които немалко биваха обиждани: отвън по вратите на всички християни бяха изписани демонски изображения, които пораждаха удивление и възмущение.

Те запитаха философа, казвайки: „Философе, можеш ли да разбереш що означава това?“ А той отговори: „Виждам демонски образи и

мисля, че тук вътре живеят християни. Като не могат да живеят заедно с тях, демоните бягат от тях навън, а дето няма този знак вън, по вратите, демоните живеят вътре заедно с хората.“

А когато седяха на обед, агаряните – мъдри и учени люде, запозна- ти с геометрия, с астрономия и с други науки, – изпитвайки го, зададоха въпрос, като рекоха: „Философе, не ти ли се вижда чудно, дето Божият пророк Мохамед, след като ни донесе блага вест от Бога, обърна много люде към вярата си и всички ние се придържахме о неговия закон, без да го нарушаваме в нещо, а вие, християните, които се придържате о закона на Христа, вашия пророк, го изпълнявате тъй, както всекиму от вас е угодно, един – така, друг – иначе?“ На това философът отговори: „Нашият Бог прилича на морската глъбина. Пророкът казва за него: Кой ще разкаже за рода му? От земята се взема неговият живот. За да го наме- рят, мнозина се спущат в тази глъбина. И силните по ум, като обогатят своя разум чрез неговата помощ, преплават и се завръщат, а пък слабите – като люде, които се опитват да преплават морето с прогнили кораби – едни потъват, а други, люшкани от безсилна леност, с мъка едва си по- отдъхват. А вашето учение за Бога е като плитко и тясно море, що все- ки, малък и голям, може да прескочи; то не излиза извън човешките схващания и него всеки може да постигне. А пророкът ви нищо не ви е заповядал. Щом той не ви е укротил гнева и похотта, а ги е отпуснал, в коя ли пропаст ще ви вкара? Който е с ума си, нека разбере. Христос не прави така. Той издига отдолу нагоре онова, що е тежко: чрез вяра и добродетел божия той поучава човека. Бидейки творец на всичко, той е създал човека между ангелите и скотовете, като го е отличил от скотовете чрез речта и разума, а от ангелите – чрез гнева и похотта. И кой към които се приближи, повече от тях се приобщава – или към висшите – ан- гелите, – или към низшите – скотовете.“

Те пак запитаха: „Обясни, ако знаеш: щом Бог е един, как го слави- те в три божества? Наричате го отец и син, и дух. Ако е така, както го- ворите, дайте му и жена, та да се разплодят от него много богове!“ На това философът отговори: „Не говорете тъй безчестни хули! Ние добре сме научили от пророците, от отците и от учителите да славим троица- та: отец, слово и дух – три лица в едно същество. Словото се възплъти в дева и се роди заради нашето спасение, както свидетелства и вашият пророк Мохамед, пишейки така: «Изпратихме нашия дух при дева, като съзволюхме да роди. От него аз ви давам разяснение за троицата.»“

Поразени от тези думи, те възвиха разговора към друго.

* * *

След това, за да го изпитат, те му зададоха още много други въпроси, най-вече за изкуствата, що и самите те владееха. Но философът всичко им поясни. И когато ги наддума и по тези въпроси, те го запитаха: „Че откъде ти знаеш всичко това?“ А той им отговори: „Някой си човек, като си напълнил един мях с вода от морето, носел го и се хвалел на минувачите, казвайки: «Видите ли вода, каквато никой няма освен мене!» Тогава при него дошъл един крайморец и му казал: «Ти луд ли ставаш, та се хвалиш с този миризлив мях! Че ние имаме цяла морска бездна!» Също така постъпвате и вие. А от нас са произлезли всички изкуства!“

След това му посочиха една насадена градина, която предизвикваше почуда, понеже понякога самичка поникваше от земята. И когато той им обясни как става това, те му показаха всичките си богатства, къщи, украсени със злато, сребро, скъпоценни камъни и бисери, говорейки: „Гледай дивно чудо, философе! Велика е силата и несметно е богатството на халифа, сарацинския владетел Мутавакил!“ А той им каза: „Не е чудно това. Слава и хвала на Бога, който е създал всичко това и който го е дал за утеха на хората! Всичко това е на него, а не на другото.“ По-сетне като се отдалоха на злобата си, дадоха му да пие отрова. Ала милостивият Бог, който е казал: „И да изпие нещо смъртоносно, няма да ви повреди“ – избави го от нея и го възвърна здрав пак в земята му.

Не след много време, като се отказа от всичкия този живот, Константин се уедини в безмълвие на едно място, само в себе си унесен. За утрешния ден той не оставяше нищо, а всичко раздаваше на сиромасите; тази грижа той предоставяше на Бога, който за всички се грижи всеки ден.

Еднъж, в един празник, когато прислужникът му се окайваше: „На такъв светъл празник ние нямаме нищо за ядене!“ – той му рече: „Онзи, който някога е нахранил израилтяните в пустинята, той нам ще даде храна тук. Очаквайки Божията помощ, иди, та повикай поне петима сиромаси!“ Когато дойде време за обед, един човек тутакси донесе бремевсякакви ядива и десет златици. За всичко това Константин благодари на Бога.

Като отиде на Олимп при брата си Методия, той заживя и започна непрестанно да се моли Богу, беседвайки само с книгите.

От хазарите пристигнаха при царя пратеници, говорейки: „Отначало ние знаем единаго Бога, който е над всички, и нему се кланяме на

изток, ала като пазим и други наши срамотни обичаи. Обаче евреите ни подучват да възприемем тяхната вяра и служба, а сарацините ни теглят към своята вяра, като ни обещават мир и много дарове, казвайки: «От верите на всички народи нашата вяра е най-добра.» Поради това, тачейки старата дружба и обич, изпращаме пратеници при вас, понеже сте голям народ, владееете царство от Бога. И като искаме вашият съвет, молим от вас учен мъж, та и ние да възприемем вашата вяра, ако обори евреите и сарацините.“

Тогава царят, като подири философа и го намери, обясни му молбата на хазарите, говорейки: „Философе, иди при тези люде и им обясни въпроса за Света Троица с нейна помощ, защото никой друг не може да извърши това достойно!“ „Ако заповядаш, господарю – отвърна философът, – на такава работа с радост ще отида пеш и бос, и без всичко, що Господ не е позволявал на учениците си да носят.“ А царят му отвърна: „Добре ми забелязваш, но ако беше пожелал доброволно да извършиш това дело. Ала като имаш предвид честта и властта на царя, иди славно с царска помощ!“

И той веднага се упъти. И когато дойде в Херсон, тук изучи еврейския език и книжнина, като преведе осемте части на граматиката и поради това обогати своя разум. Тук живееше някой самарянин и когато идваше, той се препираше с него. Той донесе самарянски книги и му ги показа. Като ги измоли от него, философът се затвори в жилището си и се предаде на молитва. След като прие от Бога просветление, започна да чете книгите безпогрешно. А когато видя това, самарянинът възкликна със силен глас и рече: „Наистина, които вярват в Христа, скоро приемат Свети дух и благодатта му!“ И неговият син веднага се покръсти, а след него – и той самият.

Тук философът намери евангелие и псалтир, написани с руски (рушки, руски) букви, и намери човек, говорещ на този език. И като беседва с него и усвои силата на речта, с оглед към своя говор отдели гласните и съгласните букви. А след като се помоли Богу, бързо започна да чете и да разказва. И мнозина му се чудеха, славейки Бога.

А като чу, че св. Климент още лежи в морето, след като се помоли, философът каза: „Вярвам в Бога и се надея на св. Климент, че аз ще го намеря и ще го извадя из морето.“ Като убеди архиепископа Георги и се качи на кораб заедно с целия клир и с благоговейни граждани, той замина за мястото. Когато морето утихна добре и те пристигнаха, започнаха да копаят, пеейки. Тутакси се понесе обилно благоухание като из много кадилници. А след това се явиха светите мощи. Като ги взеха, всичките

граждани ги внесоха в града Херсон с голяма чест и слава, както пише в неговото „Обретение“.

А когато хазарският воевода излезе с войска, отвед настъпи срещу християнския град Херсон и го обкръжи. Но щом узна, философът, без да се мае, отиде при него. Като се разговаря с него и му привежда поучителни слова, той го укори. И след като обеща да се покръсти, воеводата си отиде, без да извърши никаква пакост на гражданите. А философът се завърна обратно.

Ала когато си правеше молитвата през първия час, нападнаха го маджари, които виеха като вълци и искаха да го убият. Той нито се уплаши, нито прекъсна молитвата си, а само възгласяше: „Кирие, елейсон!“ („Господи, помилуй“) – защото бе свършил вече службата. Като го видяха, по божие повеление се укротиха и започнаха да му се кланят. И след като изслушаха поучителните слова из устата му, те го пуснаха с цялата му дружина.

Като се качи на кораб, философът се упъти за хазарската страна, между Меотското (Азовското) езеро и Каспийските врати на Кавказките планини. Хазарите пък изпратиха насреща му един лукав и пакостлив мъж, който влезе в разговор с него и му рече: „Защо вие имате лошия обичай да поставяте на едно място цар от друго място и от друг род? Ние поставяме все от един род.“ А философът му отговори: „Защото и бог вместо Саул, който в нищо не му угаждаше, избра Давид, който му угаждаше, и неговия род.“ Той пак запита: „Че защо вие казвате всички притчи все по книгите, що държите в ръце? Ние пък не правим така, а като да сме погълнали всичката мъдрост, изнасяме я из гърдите си, без да се гордеем с писанието като вас.“ Философът му отвърна: „Ще ти отговоря на това. Ако срещнеш някой гол човек и той ти каже: «Имам много дрехи и злато» – ще ли му повярваш, като виждаш, че е гол?“ „Не!“ – отговори той. „Така и аз ти казвам, т.е. така и аз не ти вярвам! Но ако си погълнал всичката мъдрост, я ни кажи, колко рода има от Адама до Мойсея и по колко години е управлявал всеки род?“ – рече философът. Като не можа да му отговори на това, лукавият хазарин замлъкна.

Когато философът пристигна там и щяха да седнат за обед у кагана, запитаха го: „Какъв е твоят сан, та да те поставим на съответното място?“ А той каза: „Имах дядо, много славен и велик, който стоеше близо до царя. Когато отхвърли доброволно отдадената му почест, той биде изгонен в чужда земя, осиромаша и там ме роди. При все че дирех някогашната си дядовска чест, аз не можах да я постигна, защото съм

Адамов внук!“ „Достоинo и право казваш, гостенино“ – отговориха му те. Оттогава най-вече започнаха да му отдават почит.

* * *

От многото, що написа философът, това изложихме накратко, колкото за спомен. А който иска да дири същите тия беседи и изложени подробно, ще ги намери в книгите му – доколкото ги преведе нашият учител, архиепископ Методий, като ги раздели на осем части. Тук ще види и дадената му от Бога словесна сила срещу противниците, подобна на горещ пламък.

Като изслушаха всички тия и други подобни сладки негови думи, хазарският каган и неговите велможи му казаха: „От Бога си изпратен тук за наше назидание. И понеже всички книги от него си научил, ти всичко ни разясни поред, като всички ни наслади до насита с медените слова на светите книги. Ала ние сме неуки хора. Ние вярваме в това, че ти си от Бога. Ако желаш още повече да се успокоят нашите души, с притча ни обяснявай поред всичко, за което те питаме.“ Така се разоти-доха да си починат.

Като се събраха на другия ден, хазарите му казаха: „Почтени мъжо, чрез притчи и разум покажи ни коя вяра е най-добра от всички!“ И философът им отговори: „Един мъж и неговата жена били много почитани и обичани от някой си цар. Но щом съгрешили, царят ги изгонил от земята си. Като живеели там много години, народили деца в сиромашия. Когато се събрали, децата се съветвали по кой начин пак да се възвърнат в първото си положение. Едното от тях изказало едно мнение, другото – друго, а третото – съвсем друго. На кое мнение би трябвало да се спрат? Не ли на най-доброто?“

А те му отговориха: „Та защо говориш така? Всекиму се чини, че неговото мнение е най-добро от онова на другите. Юдеите считат, че тяхното учение за вярата е най-добро от другите, сарацините – също тъй и другите – пак тъй. Поясни ни да разберем кое от тях е най-доброто?“

Философът отговори: „Огънят изпитва златото и среброто, а човекът с разум отлъчва лъжата от истината. Та кажете ми: от що произлезе първото падение – не ли от гледането и от сладкия плод, и от пожеланието за божественото?“ Те отговориха: „Така е.“ А философът каза: „Ако на едного, след като е ял мед, и на друг, след като е пил студена вода, стане лошо и дойде един лекар и каже на първия: още по-много мед като изядеш, ще оздравееш, а на онзи, който е пил студена вода, каже: като се напиеш със студена вода и застанеш гол на студа, ще оздравееш –

и ако след това дойде друг лекар и не каже същото, а заповяда противно лекуване: първият да пости и вместо мед да пие горчиво, а другият вместо студено да пие топло и да се грее, тогава кой от двамата по-изкусно лекува?“ Всички отговориха: „Който заповядва противното лекуване, защото похотната ласт трябва да се умъртвява с горчивината на този живот, а гордостта – със смирение: всяко нещо трябва с нему противното да се лекува. И ние казваме: дърво, което изпърво ражда бодли, сетне ражда сладък плод.“ А философът забеляза: „Добре казахте. Изпърво и Христовият закон открива суровостта на Божия живот, ала отпосле, във вечните жилища, принася стократно плод.“

Един от тези съветници, който познаваше добре сарацинската злоба, попита философа: „Гостенино, кажи ми защо вие не почитате Мохамеда? В своите книги той много е похвалил Христа, казвайки: «Велик пророк се е родил от девица, Мойсеева сестра; мъртви е възкресявал и всякакви рани е лекувал с величава сила.»“ Философът му отговори: „Нека каганът двама ни прецени. Но я кажи: ако Мохамед е пророк, как ще вярваме на Даниил? Ако пък този рече: след Христа всяко видение и пророчество ще престане. А той, Мохамед, щом като се явил след Христа, как може да бъде пророк? Ако него наречем пророк, ще отхвърлим Даниил.“ Мнозина от тях забелязаха: „Каквото е говорил Даниил, говорил го е чрез Божия дух. А за Мохамед всички знаем, че е лъжец и пагубник на общото спасение; Най-хубавите си лъжовни учения е измислил за зло и срамотия.“

А първият съветник между тях каза на сарацинските приятели: „С Божията помощ този гостенин свали на земята всичката еврейска гордост, а вашата захвърли зад реката, защото е скверна.“ А пък към всички каза: „Както Бог е дал на християнския цар съвършена мъдрост и власт над всички народи, така той им е дал и съвършена вяра и без нея никой не може да живее вечен живот. Богу слава веќе!“ „Амин!“ – отвърнаха всички.

Просълзен, философът се обърна към всички: „Братя отци, приятели и чада! Ето, Бог даде пояснение и достоен отговор на всичко. Ако има още някой, който да се противи, нека дойде да оборва или да бъде оборен. Който е съгласен с това, нека се покръсти в името на Света Троица, а който не ще – аз съвсем не съм виновен за това, ала той ще види в съдния ден, когато старият по дни седне да съди всички народи като Бог.“ Те отвърнаха: „Ние не сме врази на себе си, но повеляваме тъй: полека-лека, който може, нека се покръсти доброволно; който иска – още днес.“ А каганът заповяда: „А който от вас се кланя към запад или

се моли като евреите, или държи сарацинската вяра, скоро ще приеме смърт от нас.“ И така се разотидоха радостни. От тях се покръстиха до 200 души, като се отказаха от поганските гадости и от незаконните женитби.

А пък каганът написа такова писмо на царя: „Господарю, изпратил ни си такъв мъж, който ни обясни чрез слово и примери, че християнската вяра е света. И като разбрахме, че това е истинската вяра, заповядахме да се покръстят самоволно, надявайки се и ние да направим същото. Ние всички сме другари и приятели на твоето царство и сме готови да ти служим, дето поискаш.“

Изпращайки философа, каганът започна да му дава много дарове, ала той не ги прие, казвайки: „Дай ми колкото пленени гърци имаш тук; за мене то е по-хубаво от всички дарове.“ Като ги събраха до 200 души, дадоха му ги. И радостно пое той своя път.

Когато стигнаха до безводни пусти места, Константин и неговите спътници не можаха да понесат жаждата. Намериха в мочурище малко вода, ала не можаха да пият от нея, понеже беше като злъч. Когато всички се разпръснаха да дирят вода, той каза на брата си Методий: „Вече не мога да търпя да жадувам. Я гребни от тази вода! Този, който някога превърна за израилтяните горчивата вода в сладка, той ще утеши и нас двама ни.“ Като гребнаха, двамата я намериха студена и сладка като медовина. И след като пиха, прославиха Бога, който върши такива добрини на своите раби.

Когато вечеряха с архиепископа в Херсон, философът му рече: „Благослови ме, отче, както баща ми би ме благословил!“ Когато някои го запитаха насаме защо прави това, философът отговори: „Наистина утре архиепископът ще ни остави и ще отиде при Господа.“ Така и стана: пророчеството му се сбъдна.

* * *

Философът отиде в Цариград. След като се яви пред царя, той, отседнал в църквата на светите апостоли, заживя безмълвно, молейки се Богу.

В „Св. София“ имаше чаша със скъп камък, Соломоново изделие. Върху нея с еврейски и самарянски букви бяха написани стихове, що никой не можеше нито да прочете, нито да разясни. Като взе чашата, философът ги прочете и разясни. Първият стих беше тъй: „Чашо моя, чашо моя, предсказвай, докато звездата изгрее! За питие бъди на Господа първенец, който бди нощя.“ След него вторият: „От друго дърво

направена за вкуване Господне: с радост пий и се опий, и извикай: Аليلуя – хвалете Бога!“ След него третият: „Ето княза и целият събор ще види неговата слава, и цар Давид сред него.“ А след него написано числото 909. Като пресметна по-точно, философът намери, че от дванадесетата година на Соломоновото царуване до рождението на Христа има 909 години. А това е пророчество за Христа.

Когато философът се радваше в Бога, пак пристигна нова вест и му се откри работа, не по-малка от първата. Подучен от Бога, Ростислав, моравският княз, се посъветва със своите князе и с моравците и изпрати пратеници до цар Михаила, говорейки: „за нашите хора, които се откаха от езичеството и приеха християнството, ние нямаме такъв учител, който да ни обясни на наш език истинската християнска вяра, та и другите страни, виждайки това, да направят като нас. Затова, господарю, изпрати ни такъв епископ и учител; защото за всички страни винаги излиза от вас добър закон.“

Като свика съвет, царят повика Константин философ и го накара да изслуша тази молба. И му рече: „Философе, зная, че си уморен, но ти трябва да отидеш там, освен тебе друг никой не може да свърши тази работа.“ А философът отговори: „Макар и да съм уморен и болен телесно, с радост ще отида там, ако имат букви на своя език.“

Царят му каза: „Дядо ми и баща ми, и много други, които да дирили това, не са го открили, та как аз мога това да откроя?“ А философът забеляза: „че върху вода, кой може да напише беседа, без да бъде наречен еретик?“ А царят му отговори заедно с вуйка си Варда: „ако ти поискаш това, може да ти го даде Бог, който го дава на всички, които просят без съмнение, и отваря на онези, които хлопат.“

Като си отиде, по предишния си обичай философът се предаде на молитва заедно с други сподвижници. И скоро му се яви Бог, който изпълнява молбите на своите раби. И тутакси състави буквите и започна да пише евангелска беседа: „В началото бе словото и словото бе у Бога, и Бог бе словото“ – и т.н. Царят се зарадва и със съветниците си прослави Бога. И изпрати философа с много дарове, като написа до Ростислава такава писмо:

„Бог, който заповядва всекиму да дойде до познаване на истината и да се домогне до по-голяма степен на съвършенство, като видя твоята вяра и подвиг и сега, в наши години, като яви букви за вашия език, направи такава нещo, каквото по-рано не е било освен в най-старo време, та и вие да се причислите към великите народи, които славят Бога на свой език. И изпратихме ти тогава, комуто Бог яви буквите, мъж почтен и

благочестив, много учен и философ. И приеми този дар, по-добър и по-почтен дори от всякакво злато и сребро, и от скъпоценен камък, и от нетрайното богатство. Стани с него да утвърдиш бързо делото и от все сърце да подириш Бога! Ала и общото спасение не пренебрегвай, но подтикни всички да не се лентя, а да поемат истинския път, та и ти с подвига си, след като си ги научил да познават Бога, да получиш заради него наградата си в този и в бъдещия живот за всички онези души, които ще повярват в нашия Бог Христос: отсега и докрай да оставиш на идещите поколения своя помен, подобно на великия цар Константин!“

КРАЙ

Източник: Словото

Свалено от „Моята библиотека“ [<http://purl.org/NET/mylib/text/11539>]